

Advies Commissie Coronachade Podia en Producenten

22 mei 2020

INHOUD

1.	INLEIDING	2
2.	ADVIEZEN	4
2.1	Inventarisatie en definitie van schade	4
2.2	Dekking van de financiële schade in de verschillende deelsectoren	4
2.2.1	Overmacht en schadeverdeling	4
2.2.2	Advies inzake geannuleerde voorstellingen	8
2.2.3	Advies inzake verdeling gelden gedoneerde kaarten	9
2.3	Corona Noodfonds Podiumkunsten	10
2.4	Advies inzake aanpak financiële schade na 1 juni 2020	10
3.	SAMENVATTING & EINDCONCLUSIES	14
3.1	Adviezen voor de meegegeven deelopdrachten	14
3.2	Afrondende beschouwingen	16
4.	BIJLAGE	17
4.1	Samenstelling en achtergrond leden commissie	17
4.2	Opdrachten en samenstelling werkgroepen	17

1. INLEIDING

Vanwege de door de Coronacrisis veroorzaakte gedwongen sluiting van schouwburgen, concertgebouwen en vlakke vloer theaters (podia), en het vooruitzicht op een anderhalve-meter-maatschappij, hebben brancheverenigingen van podia (VSCD en VVP) en producenten (NAPK, VvNO en VVTP) besloten tot het gezamenlijk instellen van een 'commissie van wijzen'. De opdracht aan de Commissie is om advies uit te brengen over een aantal vragen inzake schade die is ontstaan bij podia en producenten als gevolg van de sluiting. Dat advies ligt hier voor u. De commissie noemt zichzelf in het vervolg Commissie Coronaschade Podia en Producenten. De vijf brancheverenigingen hebben de intentie uitgesproken om zich bij voorbaat aan het advies van de commissie van wijzen te binden, in beginsel ongeacht de uitkomst ervan. De brancheverenigingen erkennen daarbij dat zij hun leden niet kunnen dwingen het advies op te volgen.

Samenstelling commissie

De commissie bestaat uit: Ila Kasem (voorzitter), Jan Sebel, Jolanda Hillebrand-Tijhuis, Jan van der Grinten en Henk Scholten. Zie in de bijlage een overzicht van hun functies en nevenfuncties.

Werkwijze en opdracht

De commissie werd ondersteund door secretaris Lene Grooten en is driemaal bijeengekomen en heeft vertegenwoordigers van zowel de podia als producenten gesproken. De directies en de besturen van de betrokken brancheverenigingen zijn zowel opdrachtgever van de werkgroepen als van de commissie.

De commissie is gevoed door de uitkomsten van een drietal werkgroepen (zie bijlage voor een beschrijving en samenstelling van de werkgroepen). De commissie heeft zich in haar advies zoveel mogelijk gebaseerd op deze uitkomsten. Over de derde vraag -een advies over een mogelijk Coronafonds- is geen input van de werkgroepen naar de commissie gekomen. De commissie heeft hier derhalve niet over geadviseerd.

In situaties waarin binnen een werkgroep geen consensus ontstond heeft de commissie een eigen afweging gemaakt. Waar die consensus er wel was nam de commissie de uitkomsten in beginsel over, na deze getoetst te hebben op haalbaarheid.

In alle gevallen was het de inzet van de commissie om de adviezen zo eenduidig mogelijk te laten zijn. Te complexe regelingen geven al snel aanleiding tot onduidelijkheid en interpretatieverschillen en zeker in de huidige situatie helpt dat niet. De commissie verwacht dat wanneer de sector de verbinding zoekt, dit kan bijdragen aan breder draagvlak in de samenleving voor verdere ondersteuning.

Hoewel de problemen in de sector veelomvattend zijn, heeft de commissie zich geconcentreerd op de haar voorgelegde vragen. Daarnaast heeft zij een aantal zaken benoemd die volgens haar dringend aandacht behoeven wil de sector niet voor nog veel grotere problemen komen te staan.

In dit advies zijn de vier deelopdrachten los uitgewerkt:

1. *EEN INVENTARISATIE EN DEFINITIE VAN SCHADE*
2. *EEN ADVIES over de dekking van de financiële schade in de verschillende deelsectoren (podia en producenten), te onderscheiden naar dekking van opgetreden tekorten en leniging van liquiditeitsbehoefte, uitgesplitst naar:*
 - a. *die overeenkomsten waarop de mantelovereenkomst van toepassing is verklaard; en*
 - b. *alle overige boekingsovereenkomsten.*
 - c. *De commissie oordeelt naar redelijkheid en billijkheid.*
3. *EEN ADVIES en WERKWIJZE voor de inrichting en uitvoering van het op te richten “Corona Noodfonds Podiumkunsten” (hierna noodfonds). Op dit fonds kunnen partijen die in acute financiële nood verkeren, mits lid van een van de brancheverenigingen, een beroep doen om op korte termijn hun liquiditeitspositie te versterken.*
4. *EEN VOORLOPIG ADVIES over de dekking van de gebleken financiële schade over de periode na 1 juni 2020 tot datum volledige openstelling podia.*

2. **ADVIEZEN**

2.1 **Inventarisatie en definitie van schade**

De werkgroep die met deze deelopdracht belast was heeft gekeken naar de geleden schade en hoe die valt over de verschillende branches. De werkgroep had als opdracht een eenduidig kader te formuleren voor een schade-uitvraag bij de leden van de brancheverenigingen, die zowel recht doet aan de financiële praktijk van producenten als de financiële praktijk van podia en zodanig gestructureerd is dat op basis daarvan een indruk verkregen kan worden van de totale omvang van de schade aan beide kanten.

Advies

De commissie concludeert dat de cijfers te summier zijn om een realistisch beeld van de schade te kunnen geven. De totale schade is vele malen hoger dan uit de cijfers blijkt. Alleen al omdat dit een momentopname is en na 1 juni - met de specifieke maatregelen - nog steeds schade te verwachten is en de impact dus veel groter zal zijn. De commissie adviseert de sector dan ook om deze bedragen nog beter in beeld te brengen en aan te vullen zodat er met een realistisch getal naar buiten getreden kan worden. Hierin wil de commissie expliciet meegeven ook de schade vanaf 1 juni helder in kaart te brengen zodat dit een helder beeld geeft wat de maatregelen financieel voor de sector betekenen. Optimale transparantie vanuit alle geledingen binnen de sector is naar het oordeel van de commissie juist nu van cruciaal belang, zeker wanneer de sector met succes een beroep willen doen op (extra) steunmaatregelen.

2.2 **Dekking van de financiële schade in de verschillende deelsectoren**

Over de dekking van de financiële schade in de verschillende deelsectoren (podia en producenten), te onderscheiden naar dekking van opgetreden tekorten en leniging van liquiditeitsbehoefte, uitgesplitst naar:

- a. die overeenkomsten waarop de mantelovereenkomst van toepassing is verklaard; en*
- b. alle overige boekingsovereenkomsten;*
- c. de commissie oordeelt naar redelijkheid en billijkheid.*

2.2.1 **Overmacht en schadeverdeling**

In verband met de sluiting van de podia in de periode 12 maart tot en met 1 juni 2020 is de vraag gerezen hoe de schade die daardoor bij podia en producenten is ontstaan, moet worden verdeeld. Op hoofdlijnen zijn daarvoor twee mogelijkheden, althans zonder financiële hulp van buiten:

- iedere partij draagt haar eigen schade;
- de ene partij compenseert een deel van de schade van de andere partij.

Aan de Commissie is gevraagd de mantelovereenkomst die geldt tussen de VSCD en VVTP (gewijzigde versie d.d. 28 januari 2009) in haar advies te betrekken. Daarin is een regeling voor Overmacht opgenomen. Volgens de opdracht van de Commissie geldt in beginsel wat in de mantelovereenkomst staat maar daarvan kan als er gegronde redenen voor zijn worden afgeweken.

Hierna zal de Commissie eerst een korte beschouwing geven over de wijze waarop overmacht in de mantelovereenkomst is geregeld. Daarna zal zij ingaan op de vraag hoe de relevante bepalingen in de praktijk zouden kunnen uitpakken, tot welke schadeverdeling dat leidt en of er volgens de Commissie aanleiding is de schade anders over partijen te verdelen dan bij strikte toepassing van de mantelovereenkomst.

Overmacht

Voor overmacht is een regeling opgenomen in het Burgerlijk Wetboek (BW). Artikel 6:74 lid 1 BW bepaalt:

“Iedere tekortkoming in de nakoming van een verbintenis verplicht de schuldenaar de schade die de schuldeiser daardoor lijdt te vergoeden, tenzij de tekortkoming de schuldenaar niet kan worden toegerekend.”

Artikel 6:75 BW bepaalt:

“Een tekortkoming kan de schuldenaar niet worden toegerekend, indien zij niet is te wijten aan zijn schuld, noch krachtens wet, rechtshandeling of in het verkeer geldende opvattingen voor zijn rekening komt.”

Artikel 6:75 BW is daarmee de wettelijke bepaling waarin “overmacht” geregeld is. Het staat partijen bij een overeenkomst vrij een nadere invulling geven aan het begrip overmacht, bijvoorbeeld door omstandigheden te noemen die overmacht opleveren en ook door een beroep op overmacht geheel of gedeeltelijk uit te sluiten.

Overeenkomsten tussen podia en producenten zijn zogenoemde wederkerige overeenkomsten waarbij beide partijen zowel schuldeiser als schuldenaar zijn. De podia verbinden zich een podium ter beschikking te stellen aan de producent die zich er op zijn beurt toe verbindt een voorstelling te komen spelen.

De mantelovereenkomst voorziet in de mogelijkheid dat er wijzigingen optreden in tussen partijen gemaakte afspraken en houdt er rekening mee dat die wijzigingen het gevolg kunnen zijn van

overmacht. De meest relevante bepalingen hierover zijn de artikelen 15 (“Wijzigingen”) en 17 (“Niet-toerekenbare tekortkoming (‘overmacht’)”). Artikel 15 geldt ook voor wijzigingen die het gevolg zijn van overmacht.

Artikel 15.2 regelt wat er moet gebeuren als een voorstelling “om wat voor reden dan ook geen doorgang kan vinden”. Volgens deze bepaling zullen partijen in dat geval zo spoedig mogelijk met elkaar in overleg treden over een vervangende voorstelling c.q. een vervangende speelperiode. Indien een vervangende voorstelling of datum niet mogelijk is, dienen partijen in onderling overleg “de logistieke en financiële gevolgen daarvan te regelen”, een en ander met inachtneming van de overige relevante bepalingen van de mantelovereenkomst.

Artikel 15.3 regelt wat er moet gebeuren als partijen afspreken een voorstelling in een andere podiumruimte te laten plaatsvinden of af te gelasten. In dat geval “neemt iedere partij de aan zijn kant komende kosten voor zijn rekening, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen”.

Artikel 17.1 regelt wat er moet gebeuren als ten gevolge van overmacht aan de zijde van één van partijen die partij zijn verplichtingen jegens de andere partij niet kan nakomen. In dat geval zijn beide partijen verplicht zich tot het uiterste in te spannen de nadelige gevolgen van deze tekortkoming en de op grond daarvan gedane annulering zo goed mogelijk te regelen “waaronder begrepen het zo veel mogelijk nemen van schadebeperkende maatregelen en een redelijke verdeling van schade”.

Op grond van artikel 17.2 is van overmacht aan de zijde van beide partijen in ieder geval sprake, voor zover hier relevant, bij “onvoorziene overheidsmaatregelen waardoor het doorgaan van de voorstelling niet mogelijk is”.

Op grond van artikel 17.5 dienen partijen elkaar onverwijld in kennis te stellen van het intreden van overmacht. De partij die zich op overmacht beroept, dient dit op verzoek van de andere partij op objectieve wijze aan de andere partij aan te tonen.

Artikel 17.7 regelt wat er moet gebeuren als partijen er niet binnen een maand “na het zich voor het eerst voordoen van de overmachtssituatie” in slagen tot overeenstemming te komen over een vervangende voorstelling of speelperiode dan wel indien ten gevolge van de overmachtssituatie nakoming blijvend onmogelijk is geworden. In dat geval is een partij gerechtigd de ontbinding van de definitieve boekingsovereenkomst in te roepen “onverminderd de inspanningsverplichting als omschreven in artikel 16.7”. Zolang nakoming niet blijvend onmogelijk is, is de wederpartij van de in overmacht verkerende partij gerechtigd zijn verplichtingen op te schorten totdat weer nagekomen wordt, aldus deze bepaling.

Volgens de Commissie kan er geen twijfel over bestaan dat zowel podia als producenten zich kunnen beroepen op overmacht bij de niet-nakoming van hun prestaties over en weer gedurende de periode van sluiting van de podia. Er is immers sprake van een overheidsmaatregel die nakoming van de overeenkomsten tussen partijen aan beide zijden juridisch onmogelijk maakt.

Aan deze constatering verbindt de mantelovereenkomst een aantal gevolgen, maar de hiervoor genoemde bepalingen wijzen niet alle eenduidig in dezelfde richting. Zo geldt op grond van artikel 15.2 dat partijen in overleg treden over “de logistieke en financiële gevolgen” van een afgelaste voorstelling maar bepaalt artikel 15.3 over de financiële gevolgen van een afgelaste voorstelling dat iedere partij de aan zijn kant komende kosten voor zijn rekening neemt. Verdedigbaar is echter dat artikel 15.3 niet van toepassing is op voorstellingen die op grond van de coronacrisis zijn afgelast. Aan die afgelasting ligt immers geen gewijzigde afspraak tussen partijen ten grondslag, maar een overheidsmaatregel. In dat geval ligt dus nog open hoe partijen de logistieke en financiële gevolgen van de afgelaste voorstelling regelen. Artikel 15.2 laat wel duidelijk zien dat partijen ook in geval van overmacht (de bepaling geldt immers als een voorstelling “om wat voor reden dan ook” niet doorgaat) in de eerste plaats de plicht hebben om te onderzoeken of nakoming toch nog mogelijk kan worden gemaakt door verplaatsing van de voorstelling.

Ook niet zonder meer duidelijk is de regeling over overmacht. Artikel 17.1 bepaalt dat bij annulering van een voorstelling door overmacht partijen zo goed mogelijk “een redelijke verdeling van de schade” moeten regelen terwijl op grond van artikel 17.7 een overmachtssituatie het recht geeft tot ontbinding van de definitieve boekingsovereenkomst als partijen niet binnen een maand overeenstemming bereiken over een vervangende voorstelling of speelperiode. Het gevolg daarvan is in de eerste plaats dat partijen niet langer aan hun verplichtingen uit de overeenkomst zijn gebonden. Bij ontbinding van een overeenkomst ontstaan zogenoemde ongedaanmakingsverbintenissen. Dit betekent dat de gevolgen van de gesloten overeenkomst zoveel mogelijk worden teruggedraaid en over en weer al geleverde prestaties die niet ongedaan kunnen worden gemaakt, moeten worden vergoed. Voor podia en producenten zal een dergelijke ontbinding erop neerkomen dat iedere partij haar eigen schade draagt.

De mantelovereenkomst biedt kortom aanknopingspunten voor “een redelijke verdeling van de schade” maar geeft ook aanspraak op ontbinding van de definitieve boekingsovereenkomst die erop neerkomt dat partijen hun eigen schade dragen. Dat zou overigens een redelijke uitkomst van het verdelingsvraagstuk kunnen zijn. Dat iedere partij haar eigen schade draagt, is zelfs een hoofdregel van het schadevergoedingsrecht.

De Commissie meent dit alles overziend dat bij overmacht van beide partijen de ontbinding van de overeenkomst door een van hen niet snel zal leiden tot een afdwingbare verplichting van de ene partij jegens de andere om schade te vergoeden die het gevolg is van het feit dat de overeenkomst

geen doorgang vindt. Dat neemt niet weg dat de mantelovereenkomst ook een aanknopingspunt biedt voor een redelijke verdeling van schade anders dan dat iedere partij haar eigen schade draagt.

De Commissie ziet zich met het oog op haar opdracht voor de vraag gesteld of er aanleiding bestaat op grond van de redelijkheid en billijkheid een schadevergoedingsregeling tussen podia en producenten te treffen die erop neerkomt dat een van beide partijen deels of geheel door de ander wordt gecompenseerd. In de juridische literatuur is er al meermalen op gewezen dat het uitzonderlijke karakter van de coronacrisis ertoe kan leiden dat de wijze waarop met overmachtssituaties moet worden omgegaan, kan verschillen van wat daarin gebruikelijk is.¹

2.2.2 **Advies inzake geannuleerde voorstellingen**

De commissie heeft kennisgenomen van het voorstel 'Regeling Solidariteit in Coronatijd (afhandeling geannuleerde voorstellingen)' van de Stichting Oostelijke Schouwburgen (SOS). Zij adviseert de in dat voorstel opgenomen vergoedingsregeling over te nemen. Daarbij heeft zij zich laten leiden door de volgende overwegingen:

- Voor de commissie is duidelijk dat vrije producenten en zzp'ers verhoudingsgewijs de grootste schade lijden. In de schade-opgave is de 300 miljoen vanuit OCW niet meegerekend. Die landt in belangrijke mate bij de meerjarig gesubsidieerde gezelschappen en orkesten. Ook voor de regionale infrastructuur is budget beschikbaar, op voorwaarde van matching door regionale overheden en onder meer bedoeld voor podia. Vrije producenten met inbegrip van projectmatig werkende groepen zonder meerjarige financiering komen dus als enige niet in aanmerking voor specifieke steunmaatregelen. Omdat vrije producenten een belangrijk aandeel hebben in het totale aanbod op de Nederlandse podia vindt de commissie een vergoeding aan hen vanuit het belang van de gehele keten goed verdedigbaar.
- Vrijwel alle podia in Nederland ontvangen subsidie van hun vestigingsgemeente. Uiteindelijk zijn het dus de gemeentebesturen die besluiten of zij podia in hun gemeente laten omvallen. De commissie verwacht dat het zeker in de middelgrote en grote gemeenten niet zover zal komen en ook in kleinere gemeenten wordt aan het theater vaak een groot belang gehecht, als podium en zeker ook als maatschappelijke voorziening. De commissie gaat er van uit dat de gemeentebesturen – waar nodig met steun van het Rijk - hierin hun verantwoordelijkheid nemen.
- Voor de commissie speelt een belangrijke rol dat dit voorstel afkomstig is van een ruim aantal podia, die daarmee zelf het belang van solidariteit in deze tijd onderstrepen.

¹ Zie bijvoorbeeld H.N. Schelhaas en J.H.M. Spanjaard, 'Contract en coronacrisis' in *Nederlands Juristenblad* 10 april 2020, afl. 14 p. 967 en 968.

- De commissie verwacht en dringt er zo nodig op aan, dat de vergoedingen in evenredige mate beschikbaar komen voor de bij de geannuleerde voorstellingen betrokken zzp'ers.

In lijn met het voorstel van de SOS stelt de commissie concreet de volgende regeling voor:

1. De regeling betreft uitsluitend de voorstellingen en concerten die in de periode van 12 maart tot 1 juni stonden gepland en zijn geannuleerd of – bij verplaatsing – uiteindelijk worden geannuleerd.
2. Er is één regeling voor alle voorstellingen en concerten, ongeacht de financiële afspraken.
3. De meerjarig gesubsidieerde (BIS)gezelschappen en orkesten zijn uitgezonderd van de regeling.
4. Voor de regeling geldt de volgende formule voor de berekening van de bijdrage van het podium aan de producent per speelbeurt:
(aantal uitvoerenden + 1) x 250 euro met een maximum bijdrage volgens de formule: zaal capaciteit x 3 euro.

Zie voor een toelichting het voorstel van de SOS.

NB. Over de in de opdracht b. benoemde boekingsovereenkomsten wil de commissie het volgende zeggen: De commissie gaat uit van de toepasselijkheid van mantelovereenkomst op alle boekingsovereenkomsten. Waar door beide partijen bewust is afgeweken en eigen afspraken zijn gemaakt in een contract, geldt dat het per contract verschillend kan zijn hoe overmacht en schade in dit geval geduid kunnen worden. Omdat dit een veelheid aan mogelijke afspraken zou kunnen betreffen, kan de commissie deze niet hypothetisch voorzien van een advies.

2.2.3 **Advies inzake verdeling gelden gedoneerde kaarten**

De commissie kreeg vanuit de diverse werkgroepen mee dat er in meerderheid consensus was over een verdeelsleutel van 75/25: 75 procent voor de producent en 25 procent voor de speelplek. Daarnaast werd er gepleit voor een variant van bijvoorbeeld 50/50 in situaties dat een podium (ook) in financieel zwaar weer zou zitten. Zoals gezegd heeft de commissie bij voorkeur gekozen voor eenduidige adviezen (complexiteitsreductie). Ook heeft de commissie rekening willen houden met het feit dat juist de talrijke uitvoerenden (veelal zzp'ers) zwaar zijn getroffen. Om die redenen adviseert de commissie:

- De opbrengst van gedoneerde kaarten tussen podium en producent te verdelen op basis van de verdeelsleutel 75/25, waarbij 75 procent naar de producent gaat
- Daarbij roept de commissie de producenten op deze opbrengst zoveel als mogelijk in redelijke mate ten goede te laten komen aan uitvoerenden en anderszins betrokken zzp'ers

De commissie heeft begrepen dat met de door de werkgroep voorgestelde verdeling 75-25 het midden wordt gehouden tussen de regelmatig toegepaste verdeling 80-20 (waarbij theater- en

horecatoeslagen door het podium van de bruto recette worden afgetrokken) of 70-30 (bij een 'schone borderel'). De commissie gaat er van uit dat bij een verdeling 75-25 door het podium geen horeca- en/of garderobetoeslag wordt ingehouden, omdat deze diensten bij een geannuleerde voorstelling immers niet zijn geleverd.

Vanzelfsprekend staat het partijen vrij om op basis van vrijwilligheid en in onderling overleg voor een andere verdeling te kiezen. Bijvoorbeeld omdat een producent zelf voldoende draagkrachtig is of omdat een podium de uitvoerenden een hoger aandeel gunt en dat ook kan dragen. Maar wanneer partijen het over zo'n afwijkende verdeling niet eens worden geldt de standaardverdeling 75/25.

2.3 **Corona Noodfonds Podiumkunsten**

Voor de inrichting en uitvoering van het op te richten "Corona Noodfonds Podiumkunsten" (hierna noodfonds). Op dit fonds kunnen partijen die in acute financiële nood verkeren, mits lid van een van de brancheverenigingen, een beroep doen om op korte termijn hun liquiditeitspositie te versterken.

Op dit onderdeel is geen input gekomen vanuit de werkgroepen, derhalve heeft de commissie hier geen advies over uitgebracht.

2.4 **Advies inzake aanpak financiële schade na 1 juni 2020**

Het betreft hier de gebleken financiële schade over de periode na 1 juni 2020 tot datum volledige openstelling podia.

In lijn met de adviezen vanuit de werkgroep heeft de commissie zich met name gericht op het aanreiken van een set van afspraken voor het seizoen 2020-2021, met als uitgangspunt dat vanaf 1 september de 1,5 meter situatie zal gelden. Voor de periode 1 juni tot 1 september gelden als bekend andere overheidsmaatregelen. Ook in deze periode zal sprake zijn van schade, waarvan de commissie adviseert die te betrekken bij de schadeberekening vanaf 12 maart. In alle gevallen, ook als het gaat om de situatie vanaf 1 september, is substantiële extra steun vanuit de overheden noodzakelijk.

Toen op 12 maart alle Nederlandse theaters, concertzalen en andere podia werden gesloten als gevolg van de coronacrisis, lag de programmering voor het seizoen 2020-2021 al grotendeels vast. Producenten/bespeleers (gezelschappen, orkesten, ensembles, vrije producenten, impresariaten e.a.) en podia maakten in de maanden daarvoor afspraken over welke voorstelling of concert op welke datum en tegen welke condities zou plaatsvinden. Een aantal concertzalen en orkesten had

al in februari een seizoenprogramma 20-21 gepresenteerd en inmiddels volop kaarten verkocht. Voor de theaters gold dat laatste nog niet, maar de boekingsafspraken waren gemaakt en veel producenten/bespeleers hadden voor hun producties afspraken gemaakt met zowel de artistieke als de overige (productie, techniek e.a.) medewerkers.

Inmiddels lijkt het zeker dat er bij de start van het seizoen 2020-2021 op 1 september nog grote door de overheid opgelegde beperkingen zullen zijn. Wanneer we ervan uitgaan dat de maatregelen langzamerhand minder stringent worden, dan is een realistische aanname dat de sector vanaf 1 september zal kunnen functioneren op basis van een Protocol, waarin de 1,5 meter afstand zowel in de zaal als op het podium leidend is. Hoe lang die situatie blijft voortduren valt niet te voorspellen. Om die reden adviseert de commissie de brancheorganisaties:

- Om gezamenlijk afspraken te maken over hoe ze om willen gaan met de periode van 1 september t/m 31 december 2020.
- De tweede helft van het seizoen (1 januari t/m 30 juni 2021) zoveel als mogelijk conform de gemaakte afspraken in de boeken te laten staan.
- En met de kennis van dan uiterlijk op 1 oktober 2020 over die tweede helft verdere afspraken te maken.

Voor de periode van 1 september t/m 31 december wordt voor dit advies uitgegaan van de 1,5 meter situatie. Het is goed om daarbij op voorhand vast te stellen, dat voor vrijwel alle producenten/bespeleers en podia geldt dat hun exploitatie in die situatie (extreem) verliesgevend zal zijn. Doorspelen in een situatie van 1,5 meter afstand betekent extra schade. Er zal op korte termijn zicht moeten komen op compensatie van die schade, omdat veel podia anders zullen (moeten) kiezen voor (tijdelijke) sluiting en producenten niet het risico kunnen nemen om contracten met uitvoerenden (veelal ZZP'ers) aan te gaan of aan te houden. Dat zou naar het oordeel van de commissie tot de - zowel voor de sector als voor het publiek - uitermate ongewenste situatie kunnen leiden dat er tot in ieder geval het einde van 2020 niet of nauwelijks sprake is van een aanbod van live podiumkunst. De commissie adviseert dan ook:

- Op zo kort mogelijke termijn de (extra) schade in beeld te brengen die zal ontstaan bij producenten en podia, wanneer vanaf 1 september in de 1,5 meter situatie wordt doorgespeeld.
- Met de overheden in gesprek te gaan over dekking van deze schade.

De commissie is zich ervan bewust dat in een 1,5 meter situatie het overgrote deel van de oorspronkelijk geprogrammeerde voorstellingen en concerten niet (ongewijzigd) door kan gaan. Dat heeft enerzijds te maken met de beperkingen op en achter het toneel, anderzijds met de zaalcapaciteit die naar verwachting gemiddeld slechts 20 tot 30 procent van de oorspronkelijke capaciteit zal bedragen. Om die reden zou het niet redelijk zijn wanneer partijen zouden willen vasthouden aan de voor 12 maart gemaakte contractuele afspraken. Dat geldt ook voor afspraken

over voorstellingen en concerten die vanuit de periode 12 maart tot 1 juni verplaatst zijn naar de periode 1 september tot 31 december. De commissie adviseert:

- Producenten/bespeleers en podia opnieuw te laten kijken naar de programmering in de periode 1 september t/m 31 december 2020 en elkaar daarbij niet onverkort te houden aan de voor die periode gemaakte (contractuele) afspraken.
- Tegelijkertijd zoveel als mogelijk de voor die periode gemaakte afspraken te respecteren, in de zin dat producenten/bespeleers gelegenheid wordt geboden om voor de oorspronkelijk overeengekomen data aangepaste programmavoorstellen te doen; producenten/bespeleers en podia hebben beide een inspanningsverplichting om zoveel mogelijk van de oorspronkelijke programmering in aangepaste of nieuwe vorm door te laten gaan.
- Ook voor deze periode de mogelijkheid te bieden om in onderling overleg al dan niet eerder naar deze periode verplaatste voorstellingen en concerten (opnieuw) te verplaatsen naar het seizoen 2021-2022 of later, onder handhaving van de oorspronkelijk overeengekomen condities.

De commissie is zich ervan bewust dat het hier feitelijk om een nieuwe boekingsperiode gaat, waarvoor normaal gesproken een periode van maanden beschikbaar is. Nu gaat het eerder om weken, wanneer althans een (deels) nieuw programma uiterlijk in de loop van augustus aan het publiek gepresenteerd moet kunnen worden. Om die reden, maar ook omdat het de gezamenlijkheid van deze krachtsinspanning en de solidariteit binnen de sector zou onderstrepen, adviseert de commissie – in navolging van de strakke planning van de werkgroep - de volgende collectieve afspraken te maken:

- Alle podia doen uiterlijk op 29 mei aanstaande een zo nauwkeurig mogelijke opgave van het maximum aantal te verkopen plaatsen binnen de 1,5 meter situatie.
- Alle producenten doen bij voorkeur voor 5 juni, maar uiterlijk op 12 juni een hernieuwd aanbod aan de podia, passend bij wat mag op en achter het podium en zoveel mogelijk aansluitend bij de te realiseren publiekscapaciteit/recette.
- Alle voorstellingen en concerten die plaats vinden in deze periode worden gespeeld conform de volgende conditie: een partage van 80-20 (of 70-30 bij een 'schone borderel') met voor de bespeler een garantie van 50 procent van de maximaal te realiseren recette.

Zeker dat laatste advies wijkt af van de reguliere praktijk. Toch is de commissie ervan overtuigd dat een dergelijke collectieve afspraak in deze exceptionele situatie noodzakelijk is, voor deze periode. Praktisch gesproken is er simpelweg geen tijd om per productie en theater te onderhandelen. Voordeel van deze aanpak is ook dat het producenten/bespeleers en podia in staat stelt relatief snel de (resterende) schade in beeld te brengen. En er spreekt een gezamenlijke wil uit om in ieder geval weer te spelen, voor het publiek maar zeker ook voor althans een aantal van de podiumkunstenaars, technici en andere betrokkenen die anders zonder werk zouden blijven.

NB De commissie realiseert zich dat voor een beperkt aantal grote instellingen (denk aan de orkesten in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, de Nationale Opera en Ballet en de drie 'toneelhuizen') een andere praktijk geldt, waardoor de voorgestelde uniforme financiële conditie niet of slechts gedeeltelijk op hen van toepassing is. Mogelijk geldt dat ook voor het jeugdtheater en voor de muziekensembles, die vaak op een beperkt aantal (concert)podia spelen en daar garanties of uitkoopsommen ontvangen die het podium deels kan dekken vanuit doelsubsidies van het Fonds Podiumkunsten. Toch benadrukt de commissie dat de generieke afspraak alleen dan werkt wanneer een zo groot mogelijk deel van de sector die ook toepast.

Het traject van hernieuwd boeken zal naar de verwachting van de commissie op z'n vroegst omstreeks 15 juli zijn afgerond. Het ligt in de rede dat in de dan gesloten overeenkomsten (opnieuw) een mogelijkheid tot annuleren bij ontbreken van de benodigde extra financiering wordt opgenomen. Tegelijkertijd lijkt het de commissie in het belang van de sector om zoveel mogelijk in gezamenlijkheid en dus collectief naar buiten te brengen dat er weer gespeeld gaat worden en wat de programma's zijn. Ook vanwege de start van de kaartverkoop zou dat uiterlijk in de tweede helft van augustus moeten gebeuren.

Tot slot heeft de commissie nog twee adviezen:

- Overleg met het kabinet over de mogelijkheid van een dispensatieregeling voor uitvoerende kunstenaars op het podium, zodanig dat een ruimer aantal voorstellingen en concerten door kan gaan.
- Houd, om onrust te voorkomen, het seizoen 2021-2022 zoveel mogelijk vrij. Spreek af dat aanbiedingen voor dat seizoen niet eerder dan op 1 november 2020 worden gedaan en zorg daarbij voor een speelveld met gelijke kansen voor iedereen.

3. SAMENVATTING & EINDCONCLUSIES

3.1 Adviezen voor de meegegeven deelopdrachten

1. *Inventarisatie en definitie van schade*

De commissie concludeert dat de cijfers te summier zijn om een realistisch beeld van de schade te kunnen geven. De totale schade is vele malen hoger dan uit de cijfers blijkt. Alleen al omdat dit een momentopname is en na 1 juni -met de specifieke maatregelen- nog steeds schade te verwachten is en de impact dus veel groter zal zijn. De commissie adviseert de sector dan ook om deze bedragen nog beter in beeld te brengen en aan te vullen zodat er met een realistisch getal naar buiten getreden kan worden. Hierin wil de commissie expliciet meegeven ook de schade vanaf 1 juni helder in kaart te brengen zodat dit een helder beeld geeft wat de maatregelen financieel voor de sector betekenen.

2. *Advies over de dekking van de financiële schade in de verschillende deelsectoren (podia en producenten), te onderscheiden naar dekking van opgetreden tekorten en leniging van liquiditeitsbehoefte.*

De commissie adviseert om met betrekking tot de geannuleerde voorstellingen en concerten, die gepland stonden in de periode van 12 maart tot 1 juni, een vergoedingsregeling te treffen in lijn met het door de Stichting Oostelijke Schouwburgen daartoe gedane voorstel. Kern van deze regeling is dat podia aan niet-meerjarig gesubsidieerde producenten een vergoeding per geannuleerde voorstelling betalen tot een maximum van 3 euro per verkoopbare stoel.

Met betrekking tot de gedoneerde kaarten bij geannuleerde voorstellingen adviseert de commissie:

- De opbrengst van gedoneerde kaarten tussen podium en producent te verdelen op basis van de verdeelsleutel 75/25, waarbij 75 procent naar de producent gaat
- Daarbij roept de commissie de producenten op deze opbrengst zoveel als mogelijk in redelijke mate ten goede te laten komen aan uitvoerenden en anderszins betrokken zzp'ers

3. *Advies over de inrichting en uitvoering van het op te richten "Corona Noodfonds Podiumkunsten" (hierna noodfonds).*

Op dit onderdeel is geen input gekomen vanuit de werkgroepen, derhalve heeft de commissie hier geen advies over uitgebracht.

4. Advies over de aanpak van de gebleken financiële schade over de periode na 1 juni 2020 tot datum volledige openstelling podia.

- Om gezamenlijk als brancheorganisaties afspraken te maken over hoe ze om willen gaan met de periode van 1 september t/m 31 december 2020.
- De tweede helft van het seizoen (1 januari t/m 30 juni 2021) zoveel als mogelijk conform de gemaakte afspraken in de boeken te laten staan.
- En met de kennis van dan uiterlijk op 1 oktober 2020 over die tweede helft verdere afspraken te maken.
- Op zo kort mogelijke termijn de (extra) schade in beeld te brengen die zal ontstaan bij producenten en podia, wanneer vanaf 1 september in de 1,5 meter situatie wordt doorgespeeld.
- Met de overheden in gesprek te gaan over dekking van deze schade.
- Producenten/bespeleers en podia opnieuw te laten kijken naar de programmering in de periode 1 september t/m 31 december 2020 en elkaar daarbij niet onverkort te houden aan de voor die periode gemaakte (contractuele) afspraken.
- Tegelijkertijd zoveel als mogelijk de voor die periode gemaakte afspraken te respecteren, in de zin dat producenten/bespeleers gelegenheid wordt geboden om voor de oorspronkelijk overeengekomen data aangepaste programmavoorstellen te doen; producenten/bespeleers en podia hebben beide een inspanningsverplichting om zoveel mogelijk van de oorspronkelijke programmering in aangepaste of nieuwe vorm door te laten gaan.
- Ook voor deze periode de mogelijkheid te bieden om in onderling overleg al dan niet eerder naar deze periode verplaatste voorstellingen en concerten (opnieuw) te verplaatsen naar het seizoen 2021-2022 of later, onder handhaving van de oorspronkelijk overeengekomen condities.
- In navolging van de strakke planning van de werkgroep - de volgende collectieve afspraken te maken: Alle podia doen uiterlijk op 29 mei aanstaande een zo nauwkeurig mogelijke opgave van het maximum aantal te verkopen plaatsen binnen de 1,5 meter situatie.
- Alle producenten doen bij voorkeur voor 5 juni, maar uiterlijk op 12 juni een hernieuwd aanbod aan de podia, passend bij wat mag op en achter het podium en zoveel mogelijk aansluitend bij de te realiseren publiekscapaciteit/recette.
- Alle voorstellingen en concerten die plaats vinden in deze periode worden gespeeld conform de volgende conditie: een partage van 80-20 (of 70-30 bij een 'schone borderel') met voor de bespeler een garantie van 50 procent van de maximaal te realiseren recette.
- Overleg met het kabinet over de mogelijkheid van een dispensatieregeling voor uitvoerende kunstenaars op het podium, zodanig dat een ruimer aantal voorstellingen en concerten door kan gaan.

- Houd, om onrust te voorkomen, het seizoen 2021-2022 zoveel mogelijk vrij. Spreek af dat aanbiedingen voor dat seizoen niet eerder dan op 1 november 2020 worden gedaan en zorg daarbij voor een speelveld met gelijke kansen voor iedereen.

3.2 Afrondende beschouwingen

- De urgentie van de vragen waar deze sector voor staat, spreekt uit elke vraag en uit elk onderdeel. De adviezen van de commissie en de uitkomsten van werkgroepen geven kaders, maar zorgen niet direct voor een grotere pot met middelen om te verdelen. De schade en de tekorten zijn zodanig dat deze enkel op te lossen zijn als Rijk, Gemeentes en Provincies extra middelen ter beschikking stellen. Dat gaat over vele miljoenen bovenop de reeds eerder ter beschikking gestelde gelden van het ministerie van OCW. Deze orde van grootte is wat de commissie betreft reëel omdat ook in het scenario van openstelling de podia en gezelschappen vanaf 1 juni schade zullen blijven lijden. De commissie doet dan ook een dringend beroep op de overheden om, aanvullend op wat nu al beschikbaar is gesteld, de noodzakelijke extra middelen te doneren.
- De kans dat gezelschappen en podia om gaan vallen is volop aanwezig, zeker ook in segmenten waar het subsidiegeld niet naartoe gaat. De commissie vraagt zich af of OCW zich voldoende realiseert dat ook de vrije producenten en de niet (meerjarig) gesubsidieerde kunst een essentieel onderdeel vormen van het bestel en dus in compensatieregelingen meegenomen moeten worden.
- Veel van de schade komt terecht bij de ZZP'ers. Een groep die al kwetsbaar is, zoals in rapporten als 'Passie gewaardeerd' van de SER duidelijk naar voren zijn gekomen. De hele beweging naar Fair Practice waar de sector in zat, is in een ander licht komen te staan. De commissie roept partijen op om zoveel als mogelijk deze ZZP'ers in redelijke mate tegemoet te komen en te betalen. Juist in deze groep bevinden zich veel van de uitvoerenden en de mensen achter de schermen, die voor de continuïteit van de podiumkunsten van cruciaal belang zijn
- De huidige crisis confronteert de sector ook met zichzelf. Enerzijds worden de podiumkunsten gezien als één bestel, anderzijds blijkt de sector zodanig georganiseerd en gefinancierd dat er met grote regelmaat sprake is van conflicterende belangen. De commissie heeft in dit advies solidariteit en samenhang als vertrekpunten willen nemen. Adviseren over het bestel als zodanig valt buiten de competentie van deze commissie, maar zij acht het uitermate raadzaam dat de sector deze crisis ook gebruikt om in samenspraak met overheden en andere betrokkenen de inrichting van de sector fundamenteel onder de loep te nemen.

4. BIJLAGE

4.1 Samenstelling en achtergrond leden commissie

De commissie bestaat uit voorzitter Ila Kasem, managing Partner Van de Bunt Adviseurs. Kasem is lid Raad van Toezicht van Het Mauritshuis, voorzitter bestuur Prins Claus Fonds, voorzitter bestuur Amnesty Nederland en lid Board of Trustees WWF UK en oud-lid Raad van Toezicht Fonds Podiumkunsten en Wereld Natuurfonds Nederland. Jan Sebel, heeft een uitgebreide ervaring als accountant, met veel cliënten in de cultuursector. Sebel is voorzitter van de Raad van Toezicht HandicapNL, lid van de Raad van Toezicht Wilde Ganzen, KNGF Geleidehonden, en tot 2019 lid Raad van Toezicht Fonds voor Cultuurparticipatie en werkte meer dan 20 jaar als partner PricewaterhouseCoopers. Jolanda Hillebrand-Tijhuis is toezichthouder en coach bij Hillebrand Coaching and Interim Management. Daarnaast lid van Raad van Advies van Finavista en voorzitter Raad van Commissarissen Keerpunt. Hillebrand-Tijhuis was bijna 30 jaar actief in de verzekeringsbranche en als directievoorzitter 10 jaar verantwoordelijk voor de schadebedrijven van ASR en Delta Lloyd. Jan van der Grinten, advocaat en partner Kennedy Van der Laan. Van der Grinten werkt, naast de advocatuur, als docent overheidsaansprakelijkheid aan de Universiteit Leiden, de SSR en de Academie voor Overheidsjuristen, was jarenlang actief als rechter-plaatsvervanger en is lid Raad van Toezicht van Museum Het Rembrandthuis en voorzitter van de Sybren Polet Stichting. Henk Scholten, senior adviseur Blueyard, oud-directeur Fonds Podiumkunsten, oud-directeur Lucent Danstheater/Dr. Anton Philipszaal/Zuiderstrandtheater, oud-directeur Stadsschouwburg Utrecht, oud-directeur Theater Instituut Nederland.

4.2 Opdrachten en samenstelling werkgroepen

Werkgroep 1. Deze buigt zich over vouchers, verdeelsleutel van gedoneerde kaartjes en benutten van liquiditeit.

Deze werkgroep bestaat uit de volgende leden: Joost Kok (Stadsschouwburg Utrecht), Sophie Lambo (Het Zuidelijk Toneel), Edwin Wieringa (Theaterbureau De Mannen) en Alex Kuhne (Theater aan de Parade). De werkgroep wordt begeleid door onafhankelijk voorzitter Ruben Maes

Werkgroep 2. De werkgroep houdt zich bezig met de oprichting van een mogelijk Corona noodfonds. Hier kunnen partijen die in acute financiële nood verkeren, mits lid van een van de brancheverenigingen, een beroep op kunnen doen om op korte termijn hun liquiditeitspositie te versterken. We gaan hier met name externe sponsors voor zoeken, maar we verwachten hiermee lang niet alle 'gaten' te vullen dus we blijven ook flink inzetten op de lobby voor duurzame ondersteuning vanuit het rijk, de provincie of gemeenten.

Deze werkgroep bestaat uit de volgende leden: David Bazen (Concertgebouworkest), Rob van Steen (Theaters Tilburg), Angelique Finkers (Zaantheater), Ruud de Graaf (Impact Entertainment), Sophie Lambo (Het Zuidelijk Toneel) en Lucia Claus (Stadsschouwburg Utrecht). De werkgroep wordt begeleid door onafhankelijk voorzitter Ruben Maes

Werkgroep 3. Inventarisatie van de financiële schade die podia en producenten hebben opgelopen in de periode 13 maart tot 1 juni door de sluiting. Deze werkgroep staat o.l.v. Bastiaan Vinkenburg van Berenschot.

Deze werkgroep bestaat uit de volgende leden: Mark Koudijs (Bos Theaterproducties), Peter Blaauwboer (Theater de Vest), Joost Westerveld (Amsterdam Sinfonietta), Thomas Smit (Theater Bellevue) en Elly Jonker (SPOT Groningen). De werkgroep wordt begeleid door Bastiaan Vinkenburg, adviseur cultuur bij Berenschot

Werkgroep 4. Deze werkgroep gaat nadenken over contractafspraken voor het komende seizoen. Deze werkgroep bestaat uit de volgende leden: Irene Pronk (Theater het Kruispunt), Jacques van Veen (Theater Utrecht), Matthijs Bongertman (Senf Theaterpartners) en Jan van der Putten (Verkadefabriek). De werkgroep wordt begeleid door Henk Scholten (ook lid van de Commissie van Wijzen).

Aanvullend heeft een werkgroep zich specifiek beziggehouden met de situatie in de (klassieke) muziek. Deze werkgroep bestond uit: Judith Hartman (directeur Wilminktheater Enschede), Willemijn Mooij (directeur Nederlandse Bachvereniging), Ingeborg Walinga (directeur Noord Nederlands Orkest).